

TITULATUUR

---

3 soorten:

1. Bepaalde door erfenis
2. Bepaald door geboorte
3. Bepaald door eigen inspanning

Ad 1. Bepaald door erfenis of door huwelijk

- Prins Willem Alexander behoort door zijn geboorte automatisch tot het adellijk geslacht. Zo ook zijn broers, zussen, kinderen en kleinkinderen. Dus de leden van het Koninklijk Huis
- Ook van adel zijn: graven, gravinnen, baronnen en baronessen.

Ad 2. Bepaald door geboorte

Je wordt geboren als man of als vrouw. Daar kun je zelf normaal genomen geen invloed op uitoefenen. De daarbij behorende titulatuur is: de heer Jansen, mevrouw Pieters of de weledele heer Jansen, geachte heer Jansen. De laat: mevrouw De Laat, mevrouw Van Dijk-de Laat, Marjolein de Laat, M van Dijk-de Laat

Ad 3 Bepaald door eigen inspanning

Ir, Ing.,kandidaat, kandidaat-notaris, drs., dr., prof., em.,

Koninklijk Huis (Nederland)

- [Koning/koningin der Nederlanden](#): (Zijne, Hare, Uwe) Majesteit. Briefaanhef en in gesprek: Majesteit^[1]
- [Prins van Oranje](#): (Zijne, Uwe) Koninklijke Hoogheid
- [Prins/Prinses der Nederlanden](#): (Zijne, Hare, Uwe) Koninklijke Hoogheid
- [Prins/Prinses van Oranje-Nassau](#): (Zijne, Hare, Uwe) Hoogheid^[2]
- [Graaf/Gravin van Oranje-Nassau van Amsberg](#): De hooggeboren heer/vrouwe^[3]

[\[bewerken\]](#) Adel

- [Prins/Prinses](#) (Nederlands adellijke familie [De Bourbon de Parme](#)): (Zijne, Hare, Uwe) Koninklijke Hoogheid
- [Prins/Prinses](#) (sommige Belgische adel): (Zijne, Hare, Uwe) Doorluchtige Hoogheid
- [Prins/Prinses](#) (algemeen): (Zijne, Hare, Uwe) Hoogheid
- [Aartshertog/Aartshertogin](#) (sommige Belgische adel): (Zijne, Hare, Uwe) Koninklijke en Keizerlijke Hoogheid
- [Hertog/Hertogin](#): De hooggeboren heer/vrouwe^[4]
- [Markgraaf/Markgravin](#): De hooggeboren heer/vrouwe

- [Graaf](#)/Gravin: De hooggeboren heer/vrouwe
- [Burggraaf](#)/Burggravin: De hooggeboren heer/vrouwe
- [Baron](#)/Barones: De hoogwelgeboren heer/vrouwe
- [Ridder](#): De hoogwelgeboren heer^[5]
- [Jonkheer](#)/Jonkvrouw: De hoogwelgeboren heer/vrouwe^[6]

[\[bewerken\]](#) **Ambtenarij**

[\[bewerken\]](#) **Militairen**

- (Lt)-[generaal](#), (Lt)-[admiraal](#) of [viceadmiraal](#): (Zijne, Hare, Uwe) Excellentie [Rang]
- [Brigadegeneraal](#), [Commodore](#), [Commandeur](#), [Generaal-majoor](#) of [Schout-bij-nacht](#),: De hoogedelgestrenghe heer/vrouwe [Rang]
- [Geestelijke](#) verzorger: De hoogedelgestrenghe heer/vrouwe [Rang]
- [Hoofdofficier](#): De hoogedelgestrenghe heer/vrouwe [Rang]
- [Subalterne officier](#): De weledelgestrenghe heer/vrouwe [Rang]
- [Militair](#) beneden rang officier, maar [MWO](#)-ridder: De weledelgestrenghe heer/vrouwe [Rang], ridder MWO (achter de naam)
- [Militair](#) beneden rang officier: De heer/Mevrouw [Rang]

[\[bewerken\]](#) **Diplomaten en Bestuurders**

- [Ambassadeurs](#): (Zijne, Hare, Uwe) Excellentie
- [Ministers](#): (Zijne, Hare, Uwe) Excellentie
- [Staatssecretaris](#): (Zijne, Hare, Uwe) Excellentie
- [Burgemeester](#): De hoogedelgestrenghe heer/vrouwe
- [Kamerlid](#): De hoogedelgestrenghe heer/vrouwe
- [Hoge ambtenaar](#): De hoogedelgestrenghe heer/vrouwe
- Lid van [Raad van State](#): De hoogedelgestrenghe heer/vrouwe
- [Wethouder](#): De edelachtbare heer/vrouwe
- [Gemeenteraadslid](#): De edelachtbare heer/vrouwe
- Lid [Provinciale Staten](#): De weledelgestrenghe heer/vrouwe
- [Commissaris van politie](#): De weledelgestrenghe heer/vrouwe
- [Notarissen](#) en kandidaat-notarissen: De weledelgestrenghe heer/vrouwe
- [Middelhoge ambtenaar](#): De weledelgestrenghe heer/vrouwe
- [Rector van een middelbare school](#): De weledelgestrenghe heer/vrouwe

[\[bewerken\]](#) **Rechterlijke macht**

- [Hoge Raad](#): [raadsheer\(-commissaris\)](#), [\(plv.\) procureur-generaal](#), [\(plv.\) advocaat-generaal](#), [griffier](#): De edelhoogachtbare heer/vrouwe.
- [Gerechtshof](#): [raadsheer\(-commissaris\)](#), [\(hoofd\)advocaat-generaal](#), [griffier](#): De edelgrootachtbare heer/vrouwe.
- [Rechtbank](#): [rechter\(-commissaris\)](#), [\(hoofd\)officier van justitie](#), [griffier](#): De edelachtbare heer/vrouwe.

[\[bewerken\]](#) **Hoger onderwijs**

[\[bewerken\]](#) **Wetenschappelijk onderwijs**

(bij meerdere titels: alleen de vorm behorende bij de hoogste titel gebruiken.)

- [Hoogleraar](#) (titel: prof.): De hooggeleerde heer/vrouw
- [Doctor](#) (titel: dr.): De weledelgeleerde heer/vrouw
- [Doctor honoris causa](#) (titel: dr.h.c.): De weledelgeleerde heer/vrouw
- [Ingenieur](#) (titel: ir. of MSc): De weledelgestrengde heer/vrouw
- [Meester in de rechten](#) (titel: mr., LL.M of MA): De weledelgestrengde heer/vrouw
- [Doctorandus](#) (titel: drs., MSc of MA): De weledelgeleerde heer/vrouw
- [Licentiaat](#) (titel: lic., MSc of MA): De weledelgeleerde heer/vrouw
- [Arts](#) (titel: drs. met achter naam *Arts*): De weledelgeleerde heer/vrouw (*tenzij gepromoveerd, zie doctor*)
- [Master of Arts](#) (titel: MA): De weledelgeleerde heer/vrouw
- [Master of Science](#) (titel: MSc): De weledelgeleerde heer/vrouw
- [Master of Science](#) (titel: MSc): De weledelgestrengde heer/vrouw (*indien ingenieursstudie*)
- [Master of Laws](#) (titel: LL.M): De weledelgestrengde heer/vrouw
- [Bachelor of Arts](#) (titel: BA): De heer/Mevrouw
- [Bachelor of Science](#) (titel: BSc): De heer/Mevrouw
- [Bachelor of Laws](#) (titel: LL.B): De heer/Mevrouw
- [Baccalaureus](#) (titel: bacc.): De heer/Mevrouw
- [Kandidaats](#) (titel: cand.): De heer/Mevrouw

[\[bewerken\]](#) Hoger beroepsonderwijs en postinitieel onderwijs

- [Master](#) (titel: M met toevoeging): De weledelgeleerde heer/vrouw
- [Master](#) (titel: M met toevoeging): De weledelgestrengde heer/vrouw (*indien op gebied van rechten, landbouw, natuurwetenschappen of techniek*)
- [Bachelor](#) (titel: B met toevoeging): De heer/Mevrouw
- [Ingenieur](#) (titel: ing.): De heer/Mevrouw^[7]
- [Baccalaureus](#) (titel: bc.): De heer/Mevrouw
- [Associate Degree](#) (titel: AD): De heer/Mevrouw

[\[bewerken\]](#) Geestelijkheid

[\[bewerken\]](#) Rooms-katholieke Kerk ^[8]

- [Paus](#): Zijne Heiligheid [pauselijke naam]
- [Kardinaal](#): Zijne Eminentie [Voornaam] Kardinaal [Achternaam]
- [Aartsbisschop](#), [Bisschop](#), [Nuntius](#), [Pronuntius](#): Zijne Hoogwaardige Excellentie Monseigneur
- [Protonotarius](#), [Ereprelaat van Zijne Heiligheid](#), [Kapelaan van Zijne Heiligheid](#): De Hoogwaardige Heer Monseigneur
- [Prelaat](#), [Vicaris-generaal](#): De Hoogwaardige Heer Monseigneur
- [Abt](#): De Hoogwaardige Heer Abt
- [Bischoppelijk Vicaris](#): De hoogerwaarde heer Bischoppelijk Vicaris
- [Kanunnik](#), [Officiaal](#), [Plebaan](#), [Prior](#) of [President Grootseminarie](#): De hoogerwaarde heer [Ambt]
- [Deken](#), [Rector](#), [Superior](#): De zeereerwaarde heer Rector
- [Pastoor](#): De zeereerwaarde heer Pastoor

- [Professor](#) aan [Grootseminarie](#): De zeereerwaarde hooggeleerde heer
- [Professor](#) aan [Kleinseminarie](#): De weleerwaarde (weledelgeleerde, dan wel weledelzeergeleerde) heer
- [Kapelaan](#): De weleerwaarde heer Kapelaan
- [Aalmoezenier](#) of [Parochievicaris](#): De weleerwaarde heer [Ambt]
- [Diaken](#) of [Priester](#): De eerwaarde heer [Ambt]
- [Gardiaan](#): De weleerwaarde Pater
- [Pater](#): De eerwaarde Pater
- [Zuster overste](#): De eerwaarde moeder
- [Zuster](#): De eerwaarde zuster
- [Broeder](#): De eerwaarde broeder

[\[bewerken\]](#) **Protestantisme**

- [Predikant](#) met [doctorsgraad](#): De weleerwaarde zeergeleerde heer/vrouwe Dominee
- [Predikant](#): De weleerwaarde heer/vrouwe Dominee
- [Lid](#) van [Synode](#): De hoogerwaarde heer
- [Geestelijke](#) met [doctorsgraad](#): De weleerwaarde zeergeleerde heer/vrouwe [Ambt]
- [Diaken](#) of [Ouderling](#): De weleerwaarde heer [Ambt]

[\[bewerken\]](#) **Islam**

- [Imam](#): De weleerwaarde heer Imam

[\[bewerken\]](#) **Hindoeïsme**

- [Pandit](#): De weleerwaarde heer Pandit

[\[bewerken\]](#) **Humanisme**

- [humanistisch raadsman/ raadvrouw](#): De weleerwaarde raadsheer/ raadvrouwe [Ambt]
- [humanistisch raadsman/ raadvrouw](#) met [doctorsgraad](#): De weleerwaarde zeergeleerde raadsheer/ raadvrouwe [Ambt]

[\[bewerken\]](#) **Jodendom**

- [Opperrabbijn](#): De weleerwaarde zeergeleerde heer Opperrabbijn
- [Rabbijn](#): De weleerwaarde heer/vrouwe Rabbijn

[\[bewerken\]](#) **Vrijmetselarij**

- [Grootmeester](#): De Hoogerwaarde Grootmeester
- [Gedeputeerd Grootmeester](#): De Zeer Verlichte Gedeputeerd Grootmeester
- [Grootofficieren](#): De Zeer Achtbare Grootofficier
- [Voorzittend Meester](#): De Achtbare Meester
- [Broeder](#): De (Waarde) Broeder

[\[bewerken\]](#) **Burgerij**

- [Machinist](#): Meester
- [Hoofdwerktuigkundige](#): Meester
- Zonder bijzondere functie: De heer/Mevrouw.

[\[bewerken\]](#) **zie ook**

- [Predicaat \(titel\)](#)
- [Nederlandse Taalunie: Titulatuur in Nederland](#)

[\[bewerken\]](#) **Voetnoten**

1. ↑ Onder de koningen [Willem I](#), [II](#) en [III](#) was het gebruikelijk de koning aan te spreken met *Sire*. Koningin [Wilhelmina](#) introduceerde in haar Londense tijd het gebruik om haar met *Mevrouw* aan te spreken, een gebruik dat door haar dochter [Juliana](#) (die zich er op voor liet staan graag *gewoon* te willen zijn) werd overgenomen. Onder de huidige koningin ([Beatrix](#)) is het gebruik geïntroduceerd om haar aan te spreken met *Majesteit*. Foutief of abusievelijk wordt zij - met name door politici - ook wel aangeduid als *De majesteit*, terwijl daar *De koningin* zou volstaan.
2. ↑ Hoewel Prinsen en Prinsessen van Oranje-Nassau alleen met de titulatuur *Hoogheid* worden aangesproken is de uitzondering hierop dat [Prins Johan Friso](#) en [Prinses Mabel van Oranje-Nassau](#) wel de titulatuur (*Zijne, Hare, Uwe*) *Koninklijke Hoogheid* hebben behouden.
3. ↑ [Gravin Eloise](#), [graaf Claus-Casimir](#) en [gravin Leonore van Oranje-Nassau van Amsberg](#) behoren ook tot het Nederlandse Koninklijk Huis, maar zij bezitten echter alleen adellijke en geen vorstelijke titels.
4. ↑ In tegenstelling tot de Belgische adel kent de Nederlandse adel geen hertogen meer
5. ↑ Een ridder van adel kent geen vrouwelijk equivalent
6. ↑ Een ongehuwde dame van adel wordt aangesproken met *freule*. In de adressering gebruikt men de titel. Weduwen van tot de adel behorende personen worden soms aangeduid met *douairière*, maar dit is tegenwoordig hoogst zeldzaam.
7. ↑ Tot 2005 was de aanschrijfvorm voor hbo-ingenieurs "weledelgestreng". Alhoewel na 2005 de titel ing. nog gegeven wordt en gevoerd mag worden, is de aanschrijfvorm komen te vervallen vanwege de invoering van de bachelor-masterstructuur in 2002, en door toegevoegde wettelijke veranderingen naar aanleiding van het advies van een ingesteld internationale commissie (2005).
8. ↑ [Kerkelijke Titulatuur](#) op de website van de [Taalunie](#)

Titulatuur in Nederland (algemeen)

[Inleiding](#)

[Vorstelijke titulatuur](#)

[Adellijke titulatuur](#)

[Ambtelijke titulatuur](#)

[Militaire titulatuur](#)

[Academische titulatuur](#)

[Kerkelijke titulatuur](#)

[Burgerlijke titulatuur](#)

1. Inleiding [Top](#)

Titulatuur is de wijze van aanschrijven (adressering en aanhef; in bepaalde gevallen ook de wijze van aanspreken) van personen waarop zij op grond van hun titel, predikaat, rang, maatschappelijke positie en dergelijke aanspraak kunnen maken. Een titel is de benaming waarop iemand op grond van zijn (adellijke) afkomst, opleiding of benoeming recht heeft. Niet alle adellijke 'titels' zijn titels in de strikte zin van het woord: *jonkheer* en *jonkvrouw(e)* zijn predikaten waarop niet-getitelde adellijke personen recht hebben.

[Titulatuur en titels in Nederland: voorrangsregels](#)

Hoewel titulatuur in het taalgebruik en de woordenboeken wel gelijk wordt gesteld aan (het geheel van) titels, maken wij hier een onderscheid tussen beide begrippen zoals dat ook in de Titulatuurgids wordt gedaan. Een titel geeft in alle gevallen recht op titulatuur, maar ook mensen zonder titel kunnen in veel gevallen op titulatuur aanspraak maken. Enkele voorbeelden: de (vorstelijke) titel *prins* correspondeert met de titulatuur (*koninklijke*) *hoogheid*, de (academische) graad *doctor* correspondeert met de titulatuur *welgedeelde heer/vrouw*, het (universitaire) ambt *hoogleraar* correspondeert met de titulatuur *hooggeleerde heer/vrouw*, de (ambtelijke) functie *staatssecretaris* correspondeert met de titulatuur *excellentie*, het (adellijke) predikaat *jonkheer* correspondeert met de titulatuur *hoogwelgeboren heer*, de (militaire) rang *kolonel* correspondeert met de titulatuur *hoogedelgestrengde heer/vrouw* enzovoort.

Titulatuur wordt in de meeste gevallen alleen gebruikt in aanhef en adressering van brieven. Uitzonderingen hierop zijn de titulatuurformules als *majesteit*, (*koninklijke*) *hoogheid*, *excellentie* (uiteraard met weglating van *zijne* en *hare*) en *edelachtbare*, die ook wel als aanspreekvormen worden gebruikt.

Er bestaat in Nederland geen eenstemmigheid over de vraag of, en zo ja, in welke situaties, titulatuur moet worden gebruikt. Enerzijds is de officiële titulatuur de laatste decennia steeds meer in onbruik geraakt, anderzijds is er ook weer een hernieuwde belangstelling voor de correcte vormen gesignaleerd. Sommigen adviseren titulatuur achterwege te laten, behalve indien men aanleiding heeft zich schriftelijk tot een lid van het Koninklijk Huis te wenden (Taalbaak) of in het (uitzonderings)geval dat de geadresseerde veel waarde aan titulatuur hecht.

Zo ver willen wij niet gaan. We zouden niet willen aanraden het gebruik van titulatuur in alle situaties in ere te herstellen, maar er zijn naar onze overtuiging toch meer gevallen dan de genoemde waarin het op zijn plaats kan zijn. In privé-correspondentie en zakelijke correspondentie is titulatuur inderdaad vrijwel geheel in onbruik geraakt, afgeschaft of sterk vereenvoudigd. Ook in academische kringen worden doorgaans alleen de academische titels, maar niet meer de bijbehorende titulatuur gebruikt. Binnen hiërarchische organisaties als het ambtenarenapparaat, de rechterlijke macht, de krijgsmacht en de rooms-katholieke geestelijkheid wordt titulatuur echter nog steeds gebezigd. Het zou niet verstandig zijn het gebruik van titulatuur binnen deze organisaties te ontraden. Binnen deze organisaties zal men zelf moeten beslissen of het gebruik van titulatuur nog steeds zinvol is. Ook wanneer men zich als buitenstaander richt tot een vertegenwoordiger van een van deze instituties, kan het raadzaam zijn de passende titulatuur te bezigen.

Nederland kent van oudsher een tamelijk uitgewerkte en ingewikkelde titulatuur. Hieronder komen de verschillende soorten titulatuur achtereenvolgens aan de orde. We hebben ons daarbij laten leiden door de traditionele rangorde: de 'hoogste' titulatuurvormen komen het eerst aan bod. Dit heeft wel als consequentie dat de meest frequent gebruikte titulatuurformules volgen op de vorstelijke en adellijke titulatuur, die de meeste mensen zelden of nooit nodig zullen hebben. Om het gecompliceerde systeem zo overzichtelijk mogelijk te presenteren hebben we overigens voor fijnere onderscheidingen gekozen dan in de Titulatuurgids, waaraan de meeste gegevens ontleend zijn. Tenzij anders is aangegeven, volgt op de titulatuur steeds *heer* of *mevrouw* (*vrouwe*). Bij de rooms-katholieke en joodse geestelijkheid en de adellijke titel *ridder* is natuurlijk alleen *heer* mogelijk.

2. Vorstelijke titulatuur [Top](#)

Het staatshoofd en de overige leden van de koninklijke familie die een vorstelijke titel (prins(es)) voeren, hebben een vorstelijke titulatuur. Niet alle leden van de koninklijke familie met een vorstelijke titel behoren tot het Koninklijk Huis; anderzijds hebben niet alle leden van het Koninklijk Huis een vorstelijke titel. Het aantal titulatuurformules is beperkt; naast *majesteit* wordt alleen (*koninklijke*) *hoogheid* gebruikt:

<i>Koning(in)</i>	<i>zijne/hare majesteit</i>
<i>Prins van Oranje</i>	<i>zijne koninklijke hoogheid</i>
<i>Prins(es) der Nederlanden</i>	<i>zijne/hare koninklijke hoogheid</i>
<i>Prins(es) de Bourbon de Parme</i>	<i>zijne/hare koninklijke hoogheid</i>
<i>Prins(es) van Oranje-Nassau</i>	<i>zijne/hare hoogheid</i>

3. Adellijke titulatuur [Top](#)

Het enige in de wet vastgelegde voorrecht van de Nederlandse adel is het voeren van een adellijk distinctief: een adellijke titel of een predikaat. Het Nederlandse adelsrecht kent de volgende adellijke titels, in hiërarchische volgorde: *prins*, *hertog*, *markies*, *graaf*, *burggraaf*, *baron* en *ridder*. De titel *prins* wordt alleen gevoerd door leden van de koninklijke familie (Oranje, Nederlanden, Oranje-Nassau en sinds kort ook de Bourbon de Parme). De Nederlandse titel *hertog* wordt in het geheel niet gevoerd en de titel *markies* door slechts één familie, die bovendien tot de Britse adel behoort. De titel *burggraaf* wordt alleen gevoerd door Belgische families of door Belgische takken van Nederlandse geslachten. De exclusief mannelijke titel *ridder* komt bij acht geslachten voor.

Afgezien van de genoemde uitzonderingen betekent het een en ander dat er in Nederland slechts drie adellijke titels worden gevoerd: *graaf*, *baron* en *ridder*. Het merendeel van de Nederlandse adel heeft geen titel. Alle leden van de adel die geen titel bezitten, hebben recht op het predikaat *jonkheer* of het vrouwelijke equivalent *jonkvrouw*. In de titulatuur wordt alleen onderscheid gemaakt tussen *hooggeboren* (graaf) en *hoogwelgeboren* (baron, ridder, jonkheer), wat de adellijke titulatuur al net zo overzichtelijk maakt als de vorstelijke titulatuur:

<i>graaf/gravin</i>	<i>hooggeboren</i>
<i>baron/barones</i>	<i>hoogwelgeboren</i>
<i>ridder</i>	<i>hoogwelgeboren</i>
<i>jonkheer/jonkvrouw</i>	<i>hoogwelgeboren</i>

4. Ambtelijke titulatuur [Top](#)

De ambtelijke titulatuur is zonder meer de ingewikkeldste en meest diverse categorie. Het gaat dan ook om veel verschillende functies bij heel verschillende instituties bij het binnenlands bestuur, de diplomatieke dienst, de rechterlijke macht, het onderwijs enzovoort. De militaire en de kerkelijke titulatuur behoren strikt genomen tot de ambtelijke titulatuur, maar zullen ten behoeve van het overzicht afzonderlijk worden behandeld. In het volgende schema is geprobeerd enige orde in de verscheidenheid aan te brengen:

<i>minister</i>	<i>zijne/hare excellentie</i>
<i>staatssecretaris</i>	<i>zijne/hare excellentie</i>
<i>ambassadeur</i>	<i>zijne/hare excellentie</i>
<i>gouverneur van overzeese rijkdelen</i>	<i>zijne/hare excellentie</i>
<i>lid van Hoge Raad der Nederlanden</i>	<i>edelhoogachtbare</i>
<i>griffier (bij de Hoge Raad)</i>	<i>edelhoogachtbare</i>
<i>procureur-generaal (bij de Hoge Raad der Nederlanden)</i>	<i>edelhoogachtbare</i>
<i>procureur-generaal (lid van het College van procureurs-generaal)</i>	<i>edelgrootachtbare</i>
<i>lid van gerechtshof</i>	<i>edelgrootachtbare</i>
<i>curator (universiteit)</i>	<i>edelgrootachtbare</i>
<i>advocaat-generaal</i>	<i>edelgrootachtbare</i>
<i>griffier (bij een gerechtshof)</i>	<i>edelgrootachtbare</i>
<i>commissaris der (of van de) Koningin/gouverneur</i>	<i>hoogedelgestreng</i>
<i>lid van Raad van State</i>	<i>hoogedelgestreng</i>
<i>lid van Algemene Rekenkamer</i>	<i>hoogedelgestreng</i>
<i>kamerlid (lid van Eerste of Tweede Kamer der Staten-Generaal)</i>	<i>hoogedelgestreng</i>
<i>lid van Gedeputeerde Staten</i>	<i>hoogedelgestreng</i>
<i>burgemeester (grote stad)</i>	<i>hoogedelgestreng</i>
<i>ambtenaar in schaal 14 en hoger (hoofdambtenaar van referendaris t/m secretaris-generaal)</i>	<i>hoogedelgestreng</i>
<i>hoofdinspecteur der directe belastingen</i>	<i>hoogedelgestreng</i>
<i>inspecteur-generaal van politie</i>	<i>hoogedelgestreng</i>
<i>commissaris van politie (grote stad)</i>	<i>hoogedelgestreng</i>

<i>inspecteur van het hoger onderwijs</i>	<i>hoogedelgestreng</i>
<i>oud-minister</i>	<i>hoogedelgestreng</i>
<i>consul-generaal</i>	<i>hoogedelgestreng</i>
<i>gezant</i>	<i>hoogedelgestreng</i>
<i>directeur-generaal</i>	<i>hoogedelgestreng</i>
<i>directeur</i>	<i>hoogedelgestreng</i>
<i>hoogleraar</i>	<i>hooggeleerde</i>
<i>rechter</i>	<i>edelachtbare</i>
<i>rechter-commissaris</i>	<i>edelachtbare</i>
<i>kantonrechter</i>	<i>edelachtbare</i>
<i>griffier (bij een rechtbank)</i>	<i>edelachtbare</i>
<i>officier van justitie</i>	<i>edelachtbare</i>
<i>substituut-officier van justitie</i>	<i>edelachtbare</i>
<i>college van burgemeester en wethouders</i>	<i>edelachtbare</i>
<i>wethouder</i>	<i>edelachtbare</i>
<i>gemeenteraadslid</i>	<i>edelachtbare</i>
<i>consul</i>	<i>weledelgestreng</i>
<i>vice-consul</i>	<i>weledelgestreng</i>
<i>griffier (Centrale Raad van Beroep en ambtenarengerecht)</i>	<i>weledelgestreng</i>
<i>inspecteur van belastingen</i>	<i>weledelgestreng</i>
<i>inspecteur van het middelbaar onderwijs</i>	<i>weledelgestreng</i>
<i>lid van Provinciale Staten</i>	<i>weledelgestreng</i>
<i>burgemeester (kleine gemeente)</i>	<i>weledelgestreng</i>
<i>inspecteur van politie</i>	<i>weledelgestreng</i>
<i>commissaris van politie (kleine gemeente)</i>	<i>weledelgestreng</i>
<i>officier van politie</i>	<i>weledelgestreng</i>
<i>attaché</i>	<i>weledelgestreng</i>
<i>ambtenaar in schaal 10 t/m 13</i>	<i>weledelgestreng</i>
<i>curator (gymnasium)</i>	<i>weledelgestreng</i>
<i>rector (middelbare school)</i>	<i>weledelgestreng</i>
<i>schoolopziener</i>	<i>weledelgestreng</i>
<i>notaris</i>	<i>weledelgestreng</i>
<i>kandidaat-notaris</i>	<i>weledelgestreng</i>

5. Militaire titulatuur [Top](#)

Militaire titulatuur heeft alleen betrekking op officieren en militairen onder de rang van officier die ridder MWO (Militaire Willemsorde) zijn. Er zijn maar drie formules in gebruik; afgezien van de titulatuur *excellentie*, die is gereserveerd voor vlag- en opperofficieren boven de rang van schout-bij-nacht en generaal-majoor, is de keuze zelfs beperkt tussen *hoogedelgestreng* en *weledelgestreng*. Met de laatste titulatuur worden subalterne officieren aangeschreven; *hoogedelgestreng* zijn hoofdofficieren en vlag- en opperofficieren tot de rang

van vice-admiraal en luitenant-generaal. Weliswaar is er een vrij groot aantal officiersrangen, maar de militaire titulatuur is weer heel overzichtelijk:

<i>luitenant-admiraal (LADM)</i>	<i>zijne excellentie</i>
<i>generaal (gen)</i>	<i>zijne excellentie</i>
<i>vice-admiraal (VADM)</i>	<i>zijne excellentie</i>
<i>luitenant-generaal (lgen)</i>	<i>zijne excellentie</i>
<i>schout-bij-nacht (SBN)</i>	<i>hoogedelgestreng</i>
<i>generaal-majoor (genm)</i>	<i>hoogedelgestreng</i>
<i>Commandeur</i>	<i>hoogedelgestreng</i>
<i>brigadegeneraal (bgen)</i>	<i>hoogedelgestreng</i>
<i>Commodore</i>	<i>hoogedelgestreng</i>
<i>kapitein ter zee (KTZ)</i>	<i>hoogedelgestreng</i>
<i>kolonel (kol)</i>	<i>hoogedelgestreng</i>
<i>kapitein-luitenant ter zee (KLTZ)</i>	<i>hoogedelgestreng</i>
<i>luitenant-kolonel (overste) (lkol)</i>	<i>hoogedelgestreng</i>
<i>luitenant ter zee der eerste klasse (LTZ1)</i>	<i>hoogedelgestreng</i>
<i>majoor (maj)</i>	<i>hoogedelgestreng</i>
<i>luitenant ter zee der tweede klasse (oudste categorie) (LTZ2OC)</i>	<i>weledelgestreng</i>
<i>kapitein (kap), ritmeester (ritm)</i>	<i>weledelgestreng</i>
<i>luitenant ter zee der tweede klasse (LTZ2)</i>	<i>weledelgestreng</i>
<i>eerste luitenant (elnt)</i>	<i>weledelgestreng</i>
<i>luitenant ter zee der derde klasse (LTZ3)</i>	<i>weledelgestreng</i>
<i>tweede luitenant (tlnt)</i>	<i>weledelgestreng</i>
<i>militair beneden de rang van officier, ridder MWO</i>	<i>weledelgestreng</i>

6. Academische titulatuur [Top](#)

De academische titulatuur is niet erg uitgebreid, aangezien het aantal academische titels (of graden) beperkt is tot vier. *Professor* is geen titel, maar de functieaanduiding en aanspreekvorm die hoort bij het ambt van hoogleraar (zie hierboven onder ambtelijke titulatuur). De (niet-beschermd) buitenlandse titel *Master of Business Administration* is gelijkgesteld aan *doctorandus* (de afkorting MBA staat achter de naam). Wie een ingenieursdiploma heeft behaald aan een instelling voor hoger beroepsonderwijs (tegenwoordig hbo, vroeger hts of hogere landbouwschool) mag de titel *ing.* voeren; de aanspreekvorm is *de heer* of *mevrouw*.

<i>doctor (dr.)</i>	<i>weledelzeergeleerde</i>
<i>meester (in de rechten) (mr.)</i>	<i>weledelgestreng</i>
<i>ingenieur (ir.)</i>	<i>weledelgestreng</i>
<i>doctorandus (drs.)</i>	<i>weledelgeleerde</i>

7. Kerkelijke titulatuur [Top](#)

Van de verschillende kerkgenootschappen in Nederland is de rooms-katholieke Kerk zonder enige twijfel de meest hiërarchisch georganiseerde. Het hoeft dan ook niet te verbazen dat de titulatuur binnen de r.-k. Kerk uitgebreider is dan bijvoorbeeld binnen de verschillende protestantse kerkgenootschappen, hetgeen moge blijken uit de volgende overzichten:

rooms-katholieke titulatuur:

<i>paus</i>	<i>zijne heiligheid</i>
<i>kardinaal</i>	<i>zijne eminentie</i>
<i>aartsbisschop</i>	<i>zijne hoogwaardige excellentie</i>
<i>bisschop</i>	<i>zijne hoogwaardige excellentie monseigneur</i>
<i>nuntius</i>	<i>zijne hoogwaardige excellentie monseigneur</i>
<i>pronuntius</i>	<i>zijne hoogwaardige excellentie monseigneur</i>
<i>monseigneur</i>	<i>hoogwaardige heer monseigneur</i>
<i>protonotarius</i>	<i>hoogwaardige heer monseigneur</i>
<i>ereprelaat</i>	<i>hoogwaardige heer monseigneur</i>
<i>kapelaan van zijne heiligheid</i>	<i>hoogwaardige heer monseigneur</i>
<i>vicaris-generaal</i>	<i>hoogwaardige heer monseigneur</i>
<i>vicaris-generaal (regulier)</i>	<i>hoogwaardige pater</i>
<i>bisschoppelijk vicaris</i>	<i>hoogerwaarde</i>
<i>deken</i>	<i>hoogerwaarde</i>
<i>abt</i>	<i>hoogerwaarde</i>
<i>prior</i>	<i>hoogerwaarde</i>
<i>provinciaal</i>	<i>hoogerwaarde</i>
<i>kanunnik</i>	<i>hoogerwaarde</i>
<i>plebaan</i>	<i>hoogerwaarde</i>
<i>officiaal</i>	<i>hoogerwaarde</i>
<i>president (groot-seminarie)</i>	<i>hoogerwaarde</i>
<i>professor (groot-seminarie)</i>	<i>zeereerwaarde hooggeleerde</i>
<i>professor (klein-seminarie)</i>	<i>zeereerwaarde (zeergeleerde)</i>
<i>pastoor/rector</i>	<i>zeereerwaarde</i>
<i>rector (seminarie)</i>	<i>zeereerwaarde</i>
<i>overste van een klooster</i>	<i>zeereerwaarde</i>
<i>moeder-overste</i>	<i>zeereerwaarde moeder</i>
<i>kapelaan</i>	<i>weleerwaarde</i>
<i>diaken</i>	<i>weleerwaarde</i>
<i>pater</i>	<i>weleerwaarde pater</i>
<i>broeder (frater)</i>	<i>eerwaarde broeder (frater)</i>
<i>religieuze</i>	<i>eerwaarde zuster</i>

protestantse titulatuur:

lid van synode   *hoogerwaarde*
predikant (doctor)   *weleerwaarde zeergeleerde*
predikant (doctorandus) *weleerwaarde*

titulatuur joodse gemeente:

opperrabbin   *weleerwaarde zeergeleerde*
rabbinale assessor, rabbin *weleerwaarde*

8. Burgerlijke titulatuur [Top](#)

Wie geen aanspraak kan maken op een van de hierboven behandelde soorten titulatuur, heeft recht op zogenoemde 'burgerlijke titulatuur'. Deze bestaat enerzijds uit het ontbreken van titulatuur (*de heer, mevrouw* en *mevrouw*) en anderzijds uit de formules *weledelgeboren* en *weledele*. Deze formules zijn geheel in onbruik geraakt en het gebruik ervan is dan ook beslist af te raden. Aangezien de aanspreekvorm (*mevrouw*) evenzeer in onbruik is geraakt en in verreweg de meeste gevallen niet meer op prijs wordt gesteld, blijven wat de burgerlijke titulatuur betreft de aanduidingen *de heer* en *mevrouw* (zonder meer) over.

Titulatuur alfabetisch gerangschikt

aartsbisschop	zijne hoogwaardige excellentie
abdis	eerwaarde zuster
abt	hoogerwaarde
admiraal	zijne excellentie
advocaat	weledelgestreng
advocaat-generaal	edelgrootachtbare
ambassadeur	zijne excellentie
ambtenaar in schaal 10 t/m 13	weledelgestreng
ambtenaar in schaal 14 en hoger (hoofdambtenaar van referendaris t/m secretaris-generaal)	hoogedelgestreng
apotheker	zie: arts
arts (doctorandus)	weledelgeleerde
arts (doctor)	weledelzeergeleerde
attaché	weledelgestreng
baron(es)	hoogwelgeboren
bisschop	zijne hoogwaardige excellentie
broeder (frater)	eerwaarde broeder (frater)
burgemeester (grote stad)	hoogedelgestreng
burgemeester (kleine gemeente)	weledelgestreng
burgemeester en wethouders	edelachtbare

commandeur	hoogedelgestreng
commissaris van de Koningin	zijne/hare excellentie
commissaris van politie (grote stad)	hoogedelgestreng
commissaris van politie (kleine gemeente)	weledelgestreng
consul	weledelgestreng
consul-generaal	hoogedelgestreng
curator (gymnasium)	weledelgestreng
curator (universiteit)	edelgrootachtbare
deken	hoogerwaarde
directeur (ministerie en belastingen)	hoogedelgestreng
directeur-generaal (ministerie en belastingen)	hoogedelgestreng
doctor	weledelzeergeleerde
doctorandus	weledelgeleerde
eerste luitenant	weledelgestreng
gemeenteraadslid	edelachtbare
generaal ('vier sterren')	zijne/hare excellentie
generaal-majoor	hoogedelgestreng
gezant	hoogedelgestreng
gouverneur van overzeese rijkdelen	zijne/hare excellentie
graaf/gravin	hooggeboren
griffier (bij de Hoge Raad)	edelhoogachtbare
griffier (bij een gerechtshof)	edelgrootachtbare
griffier (bij een rechtbank)	edelachtbare
griffier van de Centrale Raad van Beroep en ambtenarengerecht	weledelgestreng
grootofficier van het Koninklijk Huis	zijne/hare excellentie
hoofdinspecteur der directe belastingen	hoogedelgestreng
hoofdofficier (KM, KL, KLu en KMar)	hoogedelgestreng
hoogleraar	hooggeleerde
ingenieur (ir.)	weledelgestreng
inspecteur (politie, belastingen, middelbaar onderwijs)	weledelgestreng
inspecteur van het hoger onderwijs	hoogedelgestreng
inspecteur-generaal van politie	hoogedelgestreng
jonkheer/jonkvrouw	hoogwelgeboren
kamerlid (lid van Eerste of Tweede Kamer der Staten-Generaal)	hoogedelgestreng
kandidaat-notaris	weledelgestreng
kantonrechter	edelachtbare
kanunnik	hoogerwaarde
kapelaan	weleerwaarde
kapitein (KL, KLu en KMar)	weledelgestreng
kapitein ter zee	hoogedelgestreng

kapitein-luitenant ter zee	hoogedelgestreng
kardinaal	zijne eminentie
kolonel	hoogedelgestreng
koning(in)	zijne/hare majesteit
kroonprins(es)	zijne/hare koninklijke hoogheid
lid van Hoge Raad der Nederlanden	edelhoogachtbare
luitenant ter zee der eerste klasse	hoogedelgestreng
luitenant ter zee der tweede klasse	weledelgestreng
luitenant ter zee der derde klasse	weledelgestreng
luitenant-admiraal	zijne/hare excellentie
luitenant-generaal	zijne/hare excellentie
luitenant-kolonel	hoogedelgestreng
majoor	hoogedelgestreng
master of business administration	weledelgeleerde + MBA (achter de naam)
meester in de rechten	weledelgestreng
minister	zijne/hare excellentie
monseigneur	hoogwaardige
notaris	weledelgestreng
officier van justitie	edelachtbare
officier van politie	weledelgestreng
opperrabbijn	weleerwaarde zeergeleerde
oud-minister	hoogedelgestreng
pastoor	zeereerwaarde
pater	weleerwaarde pater
predikant (doctorandus)	weleerwaarde
predikant (doctor)	weleerwaarde zeergeleerde
prins(es)	zijne/hare (koninklijke) hoogheid
procureur-generaal	edelgrootachtbare
professor	hooggeleerde
rabbijn	weleerwaarde
rechter	edelachtbare
rechter-commissaris	edelachtbare
rector (seminarie)	zeereerwaarde
rector (middelbare school)	weledelgestreng
referendaris	hoogedelgestreng
registeraccountant	RA (achter de naam)
religieuze	eerwaarde zuster
ridder	hoogwelgeboren
ritmeester (cavalerie; gelijk aan kapitein)	weledelgestreng
schoolopziener	weledelgestreng

secretaris-generaal	hoogedelgestreng
staatssecretaris	zijne/hare excellentie
substituut-officier van justitie	edelachtbare
synode (lid van -)	hoogerwaarde
tandarts	zie: arts
tweede luitenant	weledelgestreng
vice-admiraal	zijne/hare excellentie
vice-consul	weledelgestreng
wethouder	edelachtbare
zuster (religieuze)	eerwaarde zuster

Titulatuur alfabetisch gerangschikt naar formules

edelachtbare	college van burgemeester en wethouders, gemeenteraadslid, griffier (bij een rechtbank), kantonrechter, (substituut-)officier van justitie, rechter, rechter-commissaris, wethouder
edelgrootachtbare	advocaat-generaal, curator (universiteit), griffier (bij een gerechtshof), lid van gerechtshof, procureur-generaal (lid van het College van procureurs-generaal)
edelhoogachtbare	griffier (bij de Hoge Raad der Nederlanden), lid van Hoge Raad der Nederlanden, procureur-generaal (bij de Hoge Raad der Nederlanden)
eerwaarde	broeder (frater), zuster (religieuze)
eminentie (zijne -)	kardinaal
excellentie (zijne/hare -)	admiraal, ambassadeur, generaal (vier sterren), gouverneur, grootofficier van het Koninklijk Huis, luitenant-admiraal, luitenant-generaal, minister, staatssecretaris, vice-admiraal
hoogedelgestreng	lid van Algemene Rekenkamer, ambtenaar in schaal 14 en hoger (hoofdambtenaar van referendaris t/m secretaris-generaal), burgemeester (grote stad), commandeur, commissaris van de Koningin, commissaris van politie (grote stad), consul-generaal, directeur(-generaal) (ministerie, belastingen), lid van Gedeputeerde Staten, generaal-majoor, gezant, hoofdinspecteur der directe belastingen, hoofdofficier (KM, KL, KLu en KMar), inspecteur van het hoger onderwijs, inspecteur-generaal van politie, kamerlid (lid van Eerste of Tweede Kamer der Staten-Generaal), kapitein ter zee, kapitein-luitenant ter zee, kolonel, luitenant ter zee der eerste klasse, oud-minister, lid van Raad van State
hoogerwaarde	abt, deken, kanunnik, lid van synode
hooggeboren	graaf/gravin
hooggeleerde	hoogleraar (professor)
hoogheid (zijne/hare -)	prins
hoogwaardige	monseigneur
hoogwaardige	aartsbisschop, bisschop

excellentie	
hoogwelgeboren	baron(es), jonkheer/jonkvrouw, ridder
koninklijke hoogheid (zijne/hare -)	(kroon-)prins(es)
majesteit (zijne/hare -)	koning(in)
weledelgeboren	
weledelgeleerde	doctorandus, master of business administration (MBA) advocaat, ambtenaar in schaal 10 t/m 13, attaché, burgemeester (kleine gemeente), commissaris van politie (kleine gemeente), (vice-)consul, curator (gymnasium), eerste luitenant, griffier van Centrale Raad van Beroep en ambtenarengerecht, ingenieur (ir.), inspecteur (politie, belastingen, middelbaar onderwijs), (kandidaat-)notaris, kapitein (KL, KLu en KMar), luitenant ter zee der tweede en derde klasse, luitenant-kolonel, majoor, meester in de rechten, officier van politie, lid van Provinciale Staten, rector (middelbare school), schoolopziener
weledelgestreng	
weledelzeergeleerde	doctor
weleerwaarde	kapelaan, predikant (drs.), rabbijn
weleerwaarde zeergeleerde	opperrabbijn, predikant (dr.)
zeereerwaarde	pastoor, rector (seminarie)

Naslagwerken

[Titulatuurgids \(1995\)](#); [Grote Van Dale \(2005\)](#), p. XXXI-XXXVI; [Taalbaak](#) 39; [Handboek Bedrijfs correspondentie \(1993\)](#), p. 37, 731-736; [Schrijfwijzer \(1995\)](#), p. 39, 145; [ABN-gids \(1996\)](#), p. 101-102

© [Nederlandse Taalunie](#), 2000-2012 alle rechten voorbehouden
[Wegwijzer](#) – [Colofon](#) – [Contact](#) – [Vrijwaring](#)

